

ATKAKLIAI SIEKIANTIS TIKSLO

VINCENTO KORKUČIO
90-ies METŲ JUBILIEJUI

2021 m. liepos 24 d. Lietuvos geologui, sportininkui, aktyviam visuomenininkui, fotografui, publicistui, geologijos ir mineralogijos mokslų daktarui Vincentui Korkučiui sukako 90 metų!

Gimė jis lenkų okupuotame Dzūkijos krašte, Senojoje Varėnoje, Onos Naujalytės ir Aleksandro Korkučio šeimoje. 1937 m. šeima persikraustė į Kauną, o 1939-aisiais, Lietuvai sugrąžinus Vilnių, tėvelis buvo perkeltas dirbti į sostinę, tad lapkričio 26 d. čia atkeliavo ir visa šeima. Vincentas mokėsi šalia Šv. Onos bažnyčios įsikūrusioje pradžios mokykloje, nuo 1942-ųjų – Vytauto Didžiojo gimnazijoje, kuri 1944 m. pervadinta į 1-ąją berniukų gimnaziją, o 1949-aisiais – Vilniaus 1-ąją vidurinę mokyklą. 1945 m. mirus tėvui Vincentui teko globoti jaunesnįjį brolių Petrą ir mamą, todėl mokymąsi derino su įvairiais darbais. Nepaisant sudėtingų pokario sąlygų palengva skleidėsi Vincento gabumai – jis ne tik puikiai mokėsi, gilinosi į užsienio kalbas, gerai rašė, piešė, pamėgo fotografavimą, bet ir aktyviai sportavo. Būtent gimnazijoje prasidėjo visą gyvenimą trunkanti jo meilė lauko tenisui. 1948–1950 m. jis lankė buvusio Lietuvos Respublikos papulkininkio Juozo Purelio treniruotes. „Iš pradžių teko treniruotis su faneromis. Niekas tada rakečių neturėjo...“ – prisimena Vincentas.

Vincentas Korkutis. M. Kaminsko nuotr.

Baigęs gimnaziją jis niekaip negalėjo apsispręsti, ką studijuoti, nes viliojo miškininkystė ir archeologija... Bet į pastarąją Vilniaus universitetą (VU) tais metais nerinko kurso, o klases draugai Valentinas Tilvytis, Zenonas Valatka, Leonas Ciunis ir Leonas Varnas pakvietė kartu stoti į VU Gamtos mokslų fakultetą studijuoti geologijos. 1950 m. susirinko puikus būrys pirmakursių, kuriems dėstė tokie korifėjai, kaip prof. Juozas Dalinkevičius ir prof. Mykolas Kaveckis... Vincentas, kaip ir daugelis jo kurso draugų, buvo tikri pasirinktos profesijos aistrauliai. Nemaža jų dalis vėliau tapo mokslų daktarais ar pasirinktos geologijos šakos lyderiais. Teorines žinias studentai

gilino vasaros praktikose. 1951 m. Vincentas dalyvavo bendrojoje geologijos ir geodezijos praktikoje netoli Trakų Žydiškėse, kuriai vadovavo fakulteto dekanas doc. Vaclovas Chomskis. Vėliau tą pačią vasarą su doc. Stasiu Žeiba prie Merkio ieškojo kreidos amžiaus atodangų. 1952-aisiais vyko doc. Leono Petrulio vadovaujama dviejų mėnesių geologinio kartografavimo praktika Kryme. 1953 m. V. Korkutis atliko gamybinę praktiką Donbase (Ukraina): teko darbuotis Nikitofkos anglies šachtoje bei gilintis į mineralo cinoberio (gyvsidabrio sulfidas, HgS) paieškų metodus, o 1954-aisiais – Vakarų Sambijoje ir Palmininkų gintaro karjere, kur rinko medžiagą diplominiam darbui.

Studijų metais Vincentas tęsė teniso treniruotes pas Lietuvos sporto draugijos (LSD) „Žalgiris“ profesionalų trenerį doc. Vytautą Matulaitį ir atkaklus darbas nenuėjo veltui – 1951 ir 1952 m. kartu su komandos draugais jis tapo Lietuvos aukštųjų mokyklų spartakiados prizininku. 1953–1955 m. V. Korkutis buvo renkamas universiteto sporto klubo pirmininku, tapo Vilniaus m. teniso rinktinės nariu. Tuo metu kartu su turizmo sekcijos pirmininku žurnalistu Domu Šniuku parengė ir 1 500 egzempliorių tiražu išleido knygą „Vilniaus universiteto sporto klubas 1945–1955“ (Vilnius, 1955).

V. Korkutis studijas baigė 1955-aisiais, įgydamas geologinės nuotraukos ir naudingųjų iškasenų telkinių paieškos specialybę, ir kartu su bendrakursiu

Henriku Sidauga buvo paskirtas į Vakarų Sibiro geologinės valdybos Šalymo ekspediciją. Taip prasidėjo Vincento „sibirinis“ gyvenimo periodas ir darbas kalnuotoje taigoje – Kalnų Šorijoje, Vidurinio Mras-Su kompleksinėje geologinėje partijoje, atliekant geologinės nuotraukos ir naudingųjų iškasenų paieškos darbus. Sąlygos buvo sunkios įvairiomis prasmėmis. V. Korkutis kartu su kitais būriuose dirbančiais geologais maršrutuose atliko patį svarbiausią ir reikalingiausią darbą: tikslino detalius vietovių geografinius žemėlapius, vykdė aerofotonuotraukų dešifravimą, koregavo tektoninių lūžių linijas, numatė potencialiai perspektyviausius naudingųjų iškasenų plotus. Keletui dienų išeinant į maršrutą nuolatiniai ir būtiniausi palydovai – detalus žemėlapis, geologinis kompasas ir plaktukas. Vėliau tiek pat laiko trukdavo maršrute atliktų tyrimų aprašymas. Šiuo „kameraliniu“ laikotarpiu Vincas stengėsi, kad ekspedicijos darbuotojai kultūringai leistų laisvalaikį, kad būtų mažiau girtavimo ir muštynių: įrengė stalo teniso stalą, organizavo slidinėjimo, šachmatų ir šaškių varžybas, kuriose pats aktyviai dalyvavo. Stulbinantys gamtos vaizdai skatino jį tęsti dar mokyklos metais pamėgtą veiklą – fotografuoti, tuo labiau, kad atsirado galimybė išgauti spalvotas nuotraukas. Sudėtingomis taigos sąlygomis 1957 m. jis įsisavino naujas spalvotos fotografijos technologijas ir sukaupe nemažą puikių nuotraukų archyvą.

Ne kartą siuntė jas į Novosibirskę, Tomske, Novokuznecke rengiamas temines parodas-konkursus ir taip pat ne kartą buvo apdovanotas diplomu ar premija. Daug vėliau, 1976-aisiais, V. Korkutis tapo Lietuvos fotomenininkų sąjungos nariu. Apie šį geologinio darbo laikotarpį Vincentas rašė apybraižoje „Mras-Su – kalnų upė“ žurnale „Jaunimo gretos“ (1959 m. liepos mėn., nr. 7) bei 544 puslapių knygoje „Kedrų pavėsyje“ (Vilnius, 2012), kuriose meniškai ir informatyviai, su stipria lietuviškumo potekste aprašė darbo Sibire įvykius, sunkumus ir pergales – juk Vincui kartu su kolegomis pavyko rasti net du boksitų telkinius.

V. Korkutis labai norėjo grįžti ir darbuotis tėvynėje. 1959 m. būdamas Lietuvoje su Žemaitijos naftos paieškų partijos vyriausiuoju inžinieriumi Adolfu Vala sutarė, kad šis kreipsis į neseniai (1957 m.) įsteigtos Lietuvos TSR Geologijos ir gelmių apsaugos valdybos (LGGAV) prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos vadovus, o šie savo ruožtu į TSRS Geologijos ministeriją dėl Vinco perkėlimo į Lietuvą. Taip ir įvyko. Iš pradžių teko gipso paieškų ir žvalgybos darbai Kirdonių objekte, o vėliau įsidarbino vyriausiuoju geologu Žemaitijos naftos paieškų partijoje. V. Korkučiu teko dalyvauti rengiant geologinių darbų projektą, kurio techninę dalį rašė neseniai į Lietuvą po darbo Sibire grįžęs šios partijos viršininkas Alfonsas Valušis. Vincentui kilo mintis projekto geologinių darbų moksliniu vado-

vu pasikviesti J. Dalinkevičių. Tai ir buvo padaryta, kai Naftos paieškų ekspedicijos vadovas L. Varnas kreipėsi šiuo kausimu į LGGAV vadovus ir gavo jų pritarimą. Net aštuonerius metus truko labai įdomus Vincento gyvenimo laikotarpis ieškant naftos. Jos buvo aptikta lokaliuose Kybartų, Pajavonių, Gargždų struktūrose Vakarų Lietuvoje ir Kaliningrado srityje. Kaupėsi įvairių tyrimų duomenys bei įvairiapusiška geologinė informacija, kurią norėjosi apibendrinti, todėl 1965 m. V. Korkutis įstojo į aspirantūrą, kuriai vadovavo Sąjunginio naftos geologinių mokslinių tyrimų instituto Leningrade (VNIGRI) (rus. Всесоюзный нефтяной научно-исследовательский геолого-разведочный институт, ВНИГПИ) lietuvių kilmės prof. Eugenijus Liutkevičius. 1967 m. lapkričio 22 d. Baltarusijos mokslų akademijos Fizikinės ir organinės chemijos bei Geologijos mokslų institutų jungtinėje taryboje V. Korkutis sėkmingai apgynė disertacinį darbą „Pietinio Pabaltijo kambro nuogulos (stratigrafija, fauna, paleogeografija)“.

Prasidėjo naujas Vincento darbinės veiklos laikotarpis Geologijos institute: 1968–1971 m. jis jaunesnysis mokslinis bendradarbis Regioninės geologijos, o 1971–1985 m. ir 1987–1993 m. – vyresnysis mokslinis bendradarbis Naftos geologijos ir geofizikos skyriuje. Per šį laikotarpį jis parašė ne vieną mokslinį straipsnį ir spaudai parengė monografiją „Baltijos baseino kambro dariniai“ (Vilnius,

1971) bei mokslinių darbų ciklą „Pietų Pabaltijo apatinio-vidurinio paleozojaus nuogulų litologija, facijos ir paleogeografija (1968–1978)“ (Maskva, 1972). Šis darbas 1980 m. liepos 20 d. V. Korkučiuui lėmė Lietuvos TSR valstybinę premiją, o 1981-aisiais jam suteiktas SSRS geologinės žvalgybos darbų žymūno vardas.

V. Korkutis buvo Ekonominės savitarpio pagalbos tarybos (ESPT) (rus. *Совет экономической взаимомощи*, СЭВ) ir Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (angl. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, UNESCO) geologinių programų vykdytojas, o 1985–1987 m., pasirašęs struktūrinio gręžimo (naftos paieškų) kontraktą užimti vyresniojo specialisto-geologo pareigas, V. Korkutis buvo komandiruotas į Jemeno Liaudies Demokratinę Respubliką. Šį laikotarpį jis dalykiškai ir meniškai aprašė knygoje „Karavanų keliais“ (Vilnius, 2007), kurioje pasidžiaugė svarbiausiu įvykiu, vainikavusiu darbą Jemene, – 1987-aisiais ištryškusiu naftos fontanu.

Vincentas buvo aktyvus geologinių tyrimų rezultatų populiarintojas. Jis dalyvavo ir mokslinius pranešimus skaitė daugybėje mokslinių konferencijų ne tik Lietuvoje, bet ir įvairiuose Sovietų Sąjungos miestuose: Rygoje, Taline, Tartu, Leningrade, Maskvoje, Ufoje, taip pat Varšuvoje, Gdanske, Prahoje, Stokholme, Lunde, Upsaloje. Jo pranešimų klausėsi Pasaulio naftininkų kongreso Hiustone bei Pasaulio lietuvių

mokslo kongreso Vilniuje ir Čikagoje dalyviai. Jis aktyviai užsiėmė šviečiamąja veikla: buvo „Žinijos“ draugijos lektoriumi, rengė straipsnius respublikinei spaudai: leidiniams „Mokslas ir gyvenimas“, „Gimtasis kraštas“, „Žurnalistika“, „Mokslo Lietuva“, „Tenisas“, „Sportas“ bei JAV lietuvių katalikų spaudos draugijos laikraščiu „Draugas“. O kur dar Vincento parašytos knygos! Vienoje jų prasitarė, kas jį motyvuoja rašyti: „Rašantis žmogus ilgiau išlieka gyvųjų atmintyje...“ 2011 m. V. Korkutis apdovanotas Lietuvos žurnalistų sąjungos garbės raštu.

Taip jau susiklostė aplinkybės, kad Vincentas dalyvavo parvežant į Lietuvą Alfonso Žukelio (1899–1977) padovanotą mineralų, uolienu ir juvelyrinių dirbinių kolekciją, kuri perduota Geologijos instituto Mineralų muziejui. Nors Mokslų akademijos prezidiumo muziejus minimas jau 1941 m. birželio 11 d. kaip vienas iš trijų įkuriamo Geologijos ir geografijos instituto poskyrių, tačiau realiai pradžią jam davė būtent ši kolekcija. A. Žukelis gyveno ir dirbo Sverdlovskėje (dabar Jekaterinburgas), o išėjęs į pensiją ilgai svarstė ir 1965 m. nusprendė padovanoti ją Lietuvai. „Savo apimtimi ši kolekcija praaugo asmeninių interesų rėmus ir turi tapti ne vieno asmens, o visuomenės nuosavybe. Todėl suprantamas mano noras padovanoti ją brangiajai Lietuvai“, – rašė jis kreipdamasis į tuometinius Lietuvos vadovus, o šie persiuntė raštą Geologijos valdybai. V. Korkučiuui paskambinęs jos vyriausiasis geologas

Vytautas Vonsavičius paprašė, kad šis nuvažiuotų ir išsiaiškintų, kokia ten ta kolekcija ir ar verta ją parsivežti į Lietuvą. Taip Vincas kaip ekspertas iškeliavo pas A. Žukelį ir jau po dienos skambino V. Vonsavičiui, kad ruošų konteinerį, nes kolekcija labai vertinga. Būdamas vietoje Vincas rūpinosi, kad eksponatai būtų tinkamai supakuoti ir saugiai pasiektų Lietuvą. Taip į tuometinę Geologijos valdybą atkeliavo 14 dėžių, iš viso 2 500 vnt. pavyzdžių, kurie perduoti Geologijos institutui. Vincentas A. Žukeliui paskyrė knygą „Mineralų pasaulyje“ (Vilnius, 1980), o jo kolekcijos pagrindu įkurtame Mineralogijos muziejuje net aštuonerius metus Vilniaus moksleiviams skaitė paskaitas ir vedė ekskursijas.

V. Korkutis ir pats visą gyvenimą rinko mineralų ir uolienų pavyzdžius ir didžiąją jų dalį jau padovanojo mokykloms, kuriose jam teko mokyti. Taip Senosios Varėnos Andriaus Rylišio pagrindinėje mokykloje atsirado geologinis kampelis su 250 pavyzdžių, o Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos geologijos-mineralogijos muziejuje, kurį atidarant 2011 m. dalyvavo pats Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus, – 650 Vinco dovanotų eksponatų.

Nuo 1988-ųjų V. Korkutis aktyviai įsitraukė į Atgimimo ir Lietuvos Sąjūdžio veiklą, dalyvavo visuomeniniuose susirinkimuose, barikadose prie Seimo rūmų. Jis savo kamera užfiksavo ir 1991 m. sausio mėn. Vilniuje vykusių tragiškų įvykių, o fotogra-

fijas persiuntė į Jungtines Amerikos Valstijas (JAV). Jos buvo išspausdintos laikraštyje „Draugas“. Šių nuotraukų pagrindu jau kovo mėn. JAV išleistas fotoalbumas „Gift of Vilnius“, kuris įteiktas kongreso ir Senato nariams, Baltųjų rūmų darbuotojams ir Vašingtone reziduojantiems ambasadoriams. „Pateiktas šiurpių vaizdų Vilniuje įtaigumas ir įvade išspausdintas 1991 m. sausio 15 d. rašytojų Tomo Venclovos, Josifo Brodskio ir Česlovo Milošo pareiškimas iš „The New York Times“ laikraščio, akivaizdžiai visam pasauliui parodė tikrąją sovietinės Rusijos ir Michailo Gorbačiovo veidą“, – prisimena V. Korkutis. Jis daug fotografavo ir poeto Bernardo Brazdžionio viešnagės Lietuvoje metu, vėliau apie tai parengė parodas Rašytojų sąjungoje Vilniuje, taip pat Niujorke ir Čikagoje, o 2002-aisiais išleido fotoalbumą „Poetas B. Brazdžionis grįžta į Lietuvą“.

1995-aisiais išėjęs į pensiją V. Korkutis net nežadėjo ilsėtis – jis ėmėsi per penkiasdešimt metų sukauptų įvairiapusių kambro sistemos tyrimų duomenų apibendrinimo ir rengia spaudai monografiją „Rytų Europos platformos Baltijos baseino kambro nuosėdų biostratigrafija, paleogeografija ir naftingumas“. Žinant V. Korkučio atkaklų charakterį, manau, geologai dar sulauks naujų reikšmingų mokslinių atradimų. O už jau nuveiktus darbus 2001 m. jam įteiktas Lietuvos prezidento V. Adamkaus garbės raštas, 2006-aisiais suteiktas Lietuvos geologų sąjungos garbės nario vardas.

Kaip jau minėjau, Vincentas visą gyvenimą liko ištikimas savo jaunystės meilei – lauko tenisiui: treniravosi, teisėjavo, rašė spaudoje. Jo atminty išlikę labai svarbūs turnyrai, kuriuose teisėjavo: respublikinės varžybos, TSRS teniso čempionatai (1961–1988), tarpvalstybinės JAV ir TSRS varžybos: Maskvoje (1976, 1977 m.) ir Leningrade (1977 m.), Europos čempionatas Jūrmaloje (1983 m.), Pasaulio lietuvių sporto žaidynės (vyriausiasis teisėjas, 1991–2009 m.), įvairūs turnyrai: „Davis Cup“ – Maskvoje (1968–1973 m.), Taline (1972, 1976 m.), Donecke (1974, 1976 m.), Tbilisyje (1972–1976 m.); „Virginia Slims Cup“ – Maskvoje (1989 m.), „Vimbludown“ – Londone (1978 m.), „Cremlin Cup“ – Maskvoje (1991 m.), Lietuvos teniso jubiliejiniai – Vilniuje (1969, 1979, 1989 m.). Renginių metu V. Korkutis susipažino su 1938 m. Tautinės olimpiados teniso nugalėtoju ir 1939–1943 m. Lietuvos Respublikos teniso čempionu Vytautu (Vitu, Kevinu) Gerulaičiu bei jo šeima, taip pat su SSRS ir kitų šalių garsiais tenisininkais: B. Borg’u, A. Majer’iu, B. J. King’u, J. S. Connors’u, J. P. Mc. Enree’u, A. Metreveli’u, T. Kakulija, O. Morozova, M. Krošina ir kt.

Nuo 1966 m. V. Korkutis – Lietuvos teniso sąjungos prezidento narys, 1965–1989 m. jis nuolat SSRS geriausiųjų bokštelio teisėjų dešimtuke. Už ilgametį teniso teisėjo darbą 1969 m. V. Korkutis pelnė LSD „Žalgiris“ garbės nario, o 1989 m – Lietuvos kūno

kultūros žymūno vardą. 1998 m. jis apdovanotas medaliu „Už nuopelnus Lietuvos sportui“, o 2001-aisiais – Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto departamento (KKSD) aukso medaliu „Už nuopelnus Lietuvos sportui“. V. Korkutis Lietuvos teniso istorijai paskyrė knygą – „Lietuvos tenisiui – 75 metai“ (Vilnius, 1995), kuriai informaciją rinko ne tik Lietuvos, bet ir Čikagos lietuvių jaunimo centro, taip pat teniso klubo „The West Side Tennis Club“ Niujorke ir kt. archyvuose. Sportines kovas pasaulio teniso aikštelėse jis aprašė 608 puslapių knygoje „Teniso žvaigždės iš arti“ (Vilnius, 2016).

„Gyvenime sutikau daug įvairių žmonių ir mokytojų: vieni įsiminė mokyklos suole, kiti reikšmingi tapo studijų metais, dar kiti dirbant. Tačiau visi jie diegė Doros ir Sąžinės vertybes – mokė rūpintis ir kuo tik gali pagelbėti kitiems, mažiau kreipiant dėmesį į asmenines užgaidas, dirbti visuomenei ir savo krašto garsinimui“, – rašė V. Korkutis. O mes džiaugiamės savo gyvenimo kelyje sutikę Tave, Vincai, mielas bičiuli, kolega, bendražygi. Kaip kažkada parašė kolega Vytautas Narbutas – esi lyg vulkanas, iki šiol pasiutimo pilnas. Šio įspūdingo jubiliejaus proga siunčiame Tau savo sveikinimus ir palinkėjimą siekti numatyto tikslo ir vadovautis kredo, kurį kažkada pats knygoje užrašėi, – *atkalus darbas nugali viską* (lot. *Laborim probus Omnia vincit*).

Jevlampijus Laškovas